

Q. 1 'More number of constitutional amendments in India were carried out because of political necessity than of constitutional need'. Elucidate. (200 words) (Marks 15)

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਧੇਰੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q. 2 (a) 'Probity in public life is an internally induced behaviour than an externally administered action'. Explain. (100 words) (Marks 10)

b) Examine any of the two recent E-Governance initiatives to illustrate how they have enhanced transparency and efficiency in government services. (100 words) (Marks 10)

ੳ) ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਆਨਤਦਾਰੀ ਬਹੁਤੀ ਸੰਦਾਲਿਤ ਕਾਰਜ ਨਾਲੋਂ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

ਅ) ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਕੋਟੀ ਦੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q. 3 Analyse the major issues creating tension in relationship between the Centre and the States with reference to recent controversies. (200 Words) (Marks 15)

ਹਾਲੀਆ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤਣਾਉ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) ਪੰਜਾਬ (ਅੰਕ 15)

Q. 4 The phenomenon of political defections in India has assumed large proportions in recent years. Bring out the factors responsible for this. Is it right to say that ban on defection will amount to suppression of freedom of thought and action? (200 Words)

(Marks 15)

ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਦਲਬਦਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੱਡਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਿਮੋਵਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ। ਕੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦਲਬਦਲੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸਦਕਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਬ ਜਾਵੇਗੀ? (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q. 5 'The Representation of the People Act, 1951 is not an effective preventive law against criminalization of politics and corruption in public life'. Analyse. (200 words) (Marks 15)

"ਲੋਕ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਐਕਟ, 1951 ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀਕਰਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q. 6 The strength of any modern democracy is based on the deliberative functions of the Parliament. How do you evaluate the role of Indian Parliament as a deliberative body in the light of its working in recent years? (200 words) (Marks 15)

ਆਧੁਨਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਸੰਸਦ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਨਮੁਖ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ? (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q. 7 Independence of the Election Commission is a pre-condition for holding free and fair elections. Critically analyse the constitutional safeguards for the impartial functioning of Election Commission. (200 words) (Marks 15)

ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਇਕ ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q. 8 The Companies Act, 2013 has made Corporate Social Responsibility (CSR) mandatory for business corporates in India. However, the impact of CSR contributions towards social welfare and environmental protection still remains inadequate. Comment. (200 words) (Marks 15)

‘ਦ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 2013 ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (CSR) ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਅਸਰ ਸਮਾਜਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q. 9 India's democratic governance confronts the challenge of manipulation by private interests. Critically Analyse. (200 words) (Marks 15)

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਨਿਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜੋੜ ਤੋੜ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.10 In 2019, the Supreme Court ruled that the office of the Chief Justice of India is a public authority under the Right to Information (RTI) Act. Discuss the significance of this judgement by explaining the implications of bringing office of CJI under the RTI. (200 words) (Marks 15)

2019 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਖ ਨਿਆਂਪੀਸ਼ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਖ ਨਿਆਂਪੀਸ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਚਾਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.11 a) The Quadrilateral Security Dialogue may not be a reliable long-term counter to China because it shall always remain dependent on the policy preferences of a US President. Critically Analyse. (100 words) (Marks 10)

b)

The recent war between Azerbaijan and Armenia has indicated that the conduct of warfare is set to change drastically. Explain. (100 words) (Marks 10)

ਓ) ਚਤੁਰਭੁਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਵਾਦ ਸ਼ਾਇਦ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੀਨ ਵਿਰੁੱਧ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਦਾ ਅਮਰੀਕਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੇਗਾ। ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

ਅ) ਅਜਰਬਾਈਜਾਨ ਅਤੇ ਆਰਮੀਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਤਕਾਲੀ ਜੰਗ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (100 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 10)

Q.12 The changing geo-economic factors in Pakistan will stabilise the South Asian Region. Critically analyse. (200 words) (Marks 15)

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਥਿਰ ਕਰਨਗੇ। ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.13 With China inheriting the Soviet Union's ability to directly rival the US and empower its opponents, is the world witnessing a revival of the Cold War? (200 words) (Marks 15)

ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਂਗ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਸਾਰ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦਾ ਉਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ? (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.14 What has been Canada's response to India's proposed farm laws? How will it impact India-Canada's bilateral relationship? Critically Analyse (200 words) (Marks 15)

ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਰਿਹਾ? ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ-ਕੈਨੇਡਾ ਪ੍ਰਸਪਰ ਸਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਏਗਾ? ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.15 Despite the aim for an *Atmanirbhar Bharat* India shall find it difficult to detach itself from China's supply chain at least in the short run. Comment. (200 words) (Marks 15)

'ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ' ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਨਾਲੋਂ ਜੁੜਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)

Q.16 What is the mandate of WHO and how binding are its decisions? Examine the role played by WHO in context of COVID-19 Pandemic. (200 words) (Marks 15)

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੋ। (200 ਸ਼ਬਦ) (ਅੰਕ 15)
